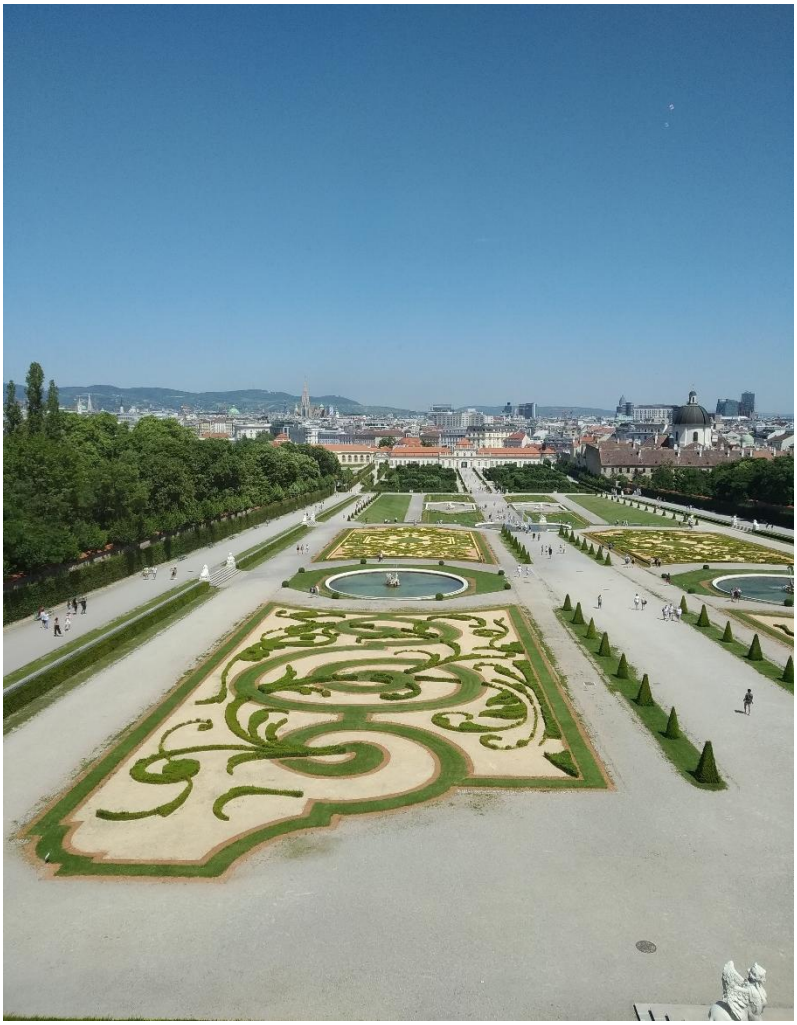
Jolsvai András

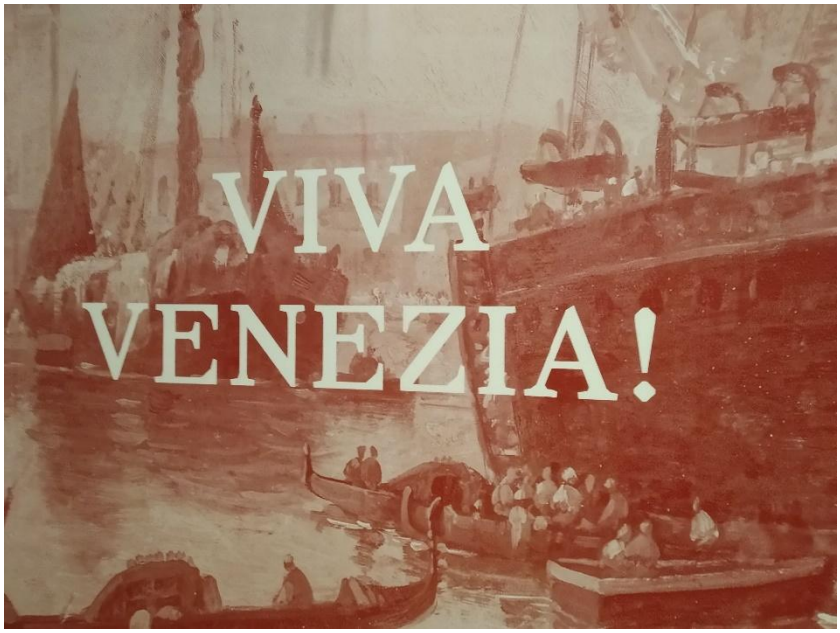
Szép kilátások

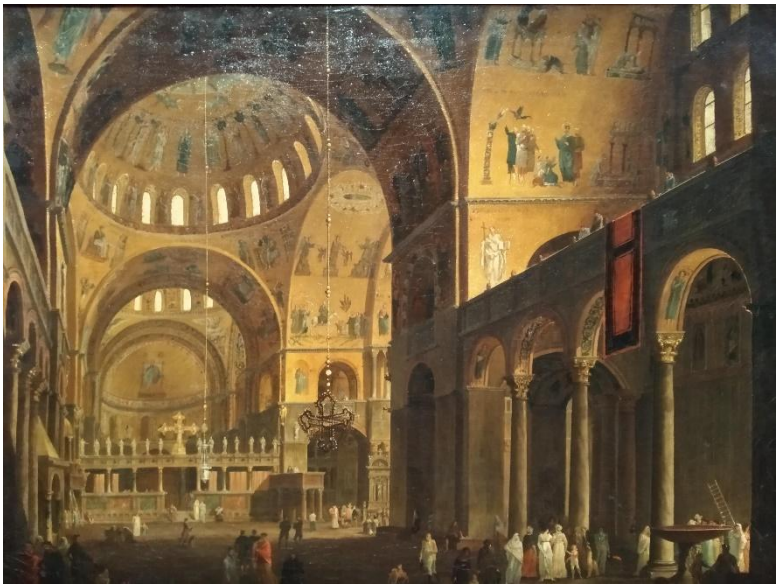

A Belvedere sosem okoz csalódást az embernek. Akkor sem, amikor a kultúra még csak ébredezik a pandémia utáni(?) sokkból, s amikor a nagy múzeumok közötti cserekereskedelem volumene (figyelik, menynyire rajta tartom a kezem a korszellem ütőerén!!) feléig se jutott a korábbiaknak.

Nem kell ehhez más, mint invenció, kurátori tehetség, és olyan gazdag raktárkészlet, amellyel Savoyai Jenő egykori palotája büszkélkedhet.

A nyári időszaki kínálatából kétségtelenül a Velencét bemutató tárlat emelkedik ki. (Viva Venezia! 19. századi Velence-ábrázolások) Hihetetlenül gazdag anyag, és az a legszebb az egészben, hogy a bemutatott művek szinte egytől egyig a Belvedere gyűjteményéből valók – csak-

hogy legyen egy vázlatos képünk arról, micsoda értékek lapulnak ezekben a raktárakban. (Illendő itt megjegyeznünk azért, hogy ezen értékek többsége nem vásárlással, cserével vagy egyéb bevett módon került a múzeum birtokába, hanem egyszerű bevagonírozással. Velen-ce ugyanis – ahogy Toscana meg Lombardia, meg ilyenek – a napóleoni háborúk után osztrák kézre került, és amikor, szűk fél évszázad múltán, Radetczky tábornok minden erőfeszítése ellenére kikerült abból a kézből, Habsburgék a kivonulásuk előtt szépen összepakolták a mozdítható kulturális értékeket, és elvitték magukkal. De ha már ebbe az irányba indultunk el, meg kell jegyeznünk azt is, hogy egyrészt ezen értékek létrejöttében is komoly szerepet játszottak – nemcsak osztrák művészeket biztattak velencei kirándulásokra, de az olaszmesterek is bőkezű mecénásokra leltek bennük –, másrészt a hazacipelt kincseket előbb-utóbb mind közkinccsé tették, múzeumokban, közgyűjteményekben helyezve el őket.)

Tizenkilencedik századi Velence-ábrázolások, de korántsem csak a tizenkilencedik századi Velence ábrázolása. Sőt, sőt, az anyag jelentős része korábbi időket idéz: a köztársaság fénykorát vagy legendába vesző kezdeti éveit. Már az első teremben találkozhatunk Hans Makart egész falat betöltő festményével, melyet a bécsi világkiállításra készített, s mely grandiózusságban még a többi Makart-kép közül is kiragyog, s mely azt beszéli el, neoromantikus formában, hogyan cserélt Velence egy udvart egy egész szigetre. De emlékezetes az a kép is, ahol Dürer és Bellini gondoláznak barátilag a csatornákon. (Az eset egyébként meg is történhetett volna.)

Persze, a művek többsége a tizenkilencedik század első felét mutatja, az ünnepi és a hétköznapi Velencét, a vidámat és a melankólikusat, a játékost és a titokzatosat. És az olasz és osztrák (magyar) mesterek mellett szóhoz (falfelülethez) jutnak a többiek is, angolok és franciák, németek és oroszok. A képzőművészeti alkotásokat (ahogy ezt a Belvedere-beli tárlatoknál már megszokhattuk) most is irodalmi művek, fotográfiák, értő szövegek egészítik ki. Sőt, ezúttal az utolsó teremben (ez a helymeghatározás logisztikailag nem teljesen korrekt, mivel az Alsó Belvedere ki-

állításai egymásba nyíló termek sorában kapnak helyet, és a bejárat megegyezik a kijárattal, következésképpen a látogató kétszer lát minden tárgyat, odafelé és visszafelé, ami egy egészen különleges befogadás-élményt jelent) filmrészleteket is kaphatunk, híres, Velencében játszódó alkotásokból.

Ha azt mondjuk, Eisler, többségünk a híres kommunista zeneszerzőre gondol, többek között a Bécsi munkásinduló alkotójára. (Nem, többségünk senkire se gondol, kisebbségünk őrá, mégkisebbségünk pedig Fanni-

ra, a tizenkilencedik század első felének balerinájára.) Ám most egy negyedik Eislerről lesz szó, a zeneszerző fiáról, Georgról, akinek bő válogatást kaphatunk gazdag életművéből. Georg Eisler elkötelezett baloldali alkotó volt, képein a hatalommal szembehelyezkedő tömegek, sztrájkolók, tüntetők, effélék játsszák a főszerepet, de tág

teret szentel az elesetteknek, szegényeknek, kisemmizetteknek is. Szürke tónusú, dinamikus képei láttán nem derülünk igazán jókedvre, hacsak azért nem, mert azt látjuk, hogy ez a megközelítés, ez a direkt politizálás a mai Bécs múzeumaiban éppoly természetes, magától értetődő, mint a biedermeier cukormáz vagy a kulcstartóig facsart szecesszió.

A Felső Belvedere (a mindig tömegeket vonzó Klimt-Schiele és barátaik kötelező körei mellett)

ezúttal egy száz százalékig hazai anyagból összehozott tárlattal lepett meg bennünket, mely a Lebensnah címet viseli, s mely – miként az alcím is elárulja – száz esztendő realista festészetét mutatja be az 1850 és 1950 közötti képek sorával. E művek egy részével a néző persze már találkozott, de nem bánja, hogy most megint ezt teheti. A kurátorok (Kerstin Jesse és Franz Smola) azzal frissítik fel az élményt, hogy nem időrendi sorrendben, hanem tematikusan gyűjtik egybe a képeket, teremről teremre változva. Ezzel nemcsak azt érik el, hogy összehasonlíthatjuk a koronként változó divatokat azonos témákon belül is, hanem azt is, hogy végigkövethetjük a realizmus fogalmának változását e százéves periódusban.

Egy figyelő kutyafej asztalmagasságban, az asztalon abrosz, tányér, a tányérban egy darab kolbász. A kép címe: Cézár a Rubikon előtt.

Még mondja valaki, hogy az osztrákoknak nincs humorérzékük!

Fotó: Tanyi Adrienne